

Program for temamøde d. 19.11.2009

10.30 - 12.00: Frivillighedspolitikken
mange selvmodsigelser.

12.00 - 13.00: Frokost i ovnhallen.

13.00 - 14.15: Fremtidens frivillighedspol.

14.15 - 15.00: Dagsorden.

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Statens frivilligheds- politik op på briksen!

*Anders la Cour
Vidensklubben 2009*

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

*The Vision of the State for
the Future Welfare Society:*

*Welfare Pluralism/
Welfare Mix*

Statens stigende interesse for det frivillige sociale arbejde:

- 1) Interessen og anerkendelsen (ved socialminister Ritt Bjerregård 1980)
- 2) Behovet for et bredere samarbejde mellem det offentlige og de frivillige (Finansministeriet 1983).
- 3) Ønsket om evalueringer (Socialministeriet 1997).
- 4) Socialminister Karen Jespersens bog "Opgør med den nye fattigdom" (Jespersen 1999).
- 5) Ønsket om uddannelse af de frivillige (Center for frivilligt socialt arbejde 2002, Socialministeriet 2003)
- 6) Ønsket om udviklingen af mere integrerende samarbejdsformer, som f.eks. Partnerskaber (Socialministeriet 2003, Center for frivilliges socialt arbejde 2004).
- 7) Ønsket om effektmåling af den frivillige indsats (Socialministeriet 2006, Rambøll Management 2006).

Socialministeriets forståelse af det særlige ved det frivillige sociale arbejde:

”Det frivillige sociale arbejde bygger på gensidighed og lydhørhed for det enkeltes individs særlige behov...De frivillige indenfor denne form for socialt arbejde trækker på deres egne livserfaringer... Man møder brugerne på deres egne præmisser...Det er muligt at hurtigt at opfatte særlige behov...der udvikles muligheder for solidaritet”

(Socialministeriet 1997:90-91)

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

*”En tid for dokumentation –
også i den frivillige verden”*

”Det er ikke længere det offentlige, der detailregulerer, hvad forskellige tilbud skal indeholde...I stedet handler det om **brugere**, der selv skal kunne vælge de tilbud, som de mener, de har brug for. Offentlige myndigheder, der **bestiller** opgaver...En lang række organisationer, der fra deres forskellige udgangspunkter og med forskellige værdier **leverer** de tilbud”
(Socialministeriet 2006:2-3)

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

*Det har medført en politik,
der på én gang siger:*

”Gør som jeg siger,
og vær uafhængig!”

&

”Gør lige som alle andre
Og vær anderledes”

Paradokserne kan forstås som en følge af en uoverensstemmelse mellem krav og begær:

Krav: At de frivillige organisationer former sig selv som frivillige organisationer på en måde så de kan indtage deres rolle i statens vision for fremtidens velfærdssamfund.

Begær: At de frivillige organisationer kan udfylde ”manglen” i det offentlige velfærdssystem, at netop deres tilstedeværelse kan udfylde det hul, som det offentlige ikke selv kan.

Staten optræder som en hysteriker:

Du kræver noget af mig, men du vil i virkeligheden noget andet. Denne modsætning mellem krav (demand) og begær (desire) er hvad der definerer en hysteriker, som kræver noget bestemt, men som i virkeligheden kræver af dig, at du afviser dette krav, fordi det er i virkeligheden ikke dette vedkommende vil have.

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Den ulykkelige situation for hysterikeren og hvorfor denne driver sin omverden til vanvid er, at hysterikeren får hvad han/hun kræver, men ikke hvad han/hun i virkeligheden begærer.

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

“Home help used to contain more of that which the “visit friends” covers now: Time for conversations, for cosiness, etc. A good collaboration is important if the various activities should constitute a collected supply of welfare with its specific content and goal”

(The Ministry of Social Affairs
1997:97)

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

And further on;

The “visit friends” service is a “welfare extending effort”, a supplement which cannot be expected to be taken care of by the authorities”

(The Ministry of Social Affairs
1997:96)

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

“The volunteers are good at providing human care, to be present and sit and chat with the elderly. The authorities, instead, should make sure that the elderly has clean clothes, food on the table, that they get their medicine, get washed and that their hygiene is all right”

(Professional leader from the social-human work in
Ældre Sagen, Birgitte Holst)

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

And further:

“We are a supplement to those fields in which the authorities actually has nothing to do; those fields which cannot be grasped in an order of security rights”

(Professional leader from the social-human work in
Ældre Sagen, Monica Munch)

Personal
Hygiene

Personal
Care

Practical
Service
at Home

Practical
Service
Outside
the
Home

Social
Care

A “visit friend” in *Ældre Sagen* says:

“She has been subjected to that home help did not arrive. She only has the help for two hours. In these occasions then, she has phoned me and she has been fortunate that I have been available when she has called. A couple of times she has been unlucky. She asked me if I could help her with her laundry because she was never certain of whether someone would show up or not. It has grown into a habit that I do it ”

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Another “visit friend” explains:

“And I wash her hair. I’m not sure if I’m allowed to do that as a “visit friend” but I don’t care! She doesn’t have the possibility to go to a hairdresser and her daughter only visits her approximately once every 3 months”

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

A volunteer leader from the visit service in Ældre Sagen says:

“I remember a “visit friend” once asking me”; “Dear me?, am I not even allowed to change the nappy?” I would never dream about changing a nappy if I was at somebody’s house, right? But she feels it’s a natural thing to do, and she can’t stand just looking at people in the need of help to get the nappy changed”

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

And further:

“The only thing I can say is, use your reason and draw your own lines. It must be compared to when some people have known each other for a while; what would you do as a good neighbour, what would you do as a family member, right? If you for example visited an old relative in the need of help, of course, you would step in”

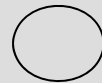
Personal
Hygiene

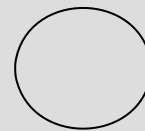
Personal
Care

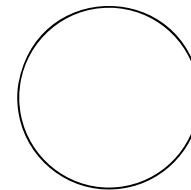
Practical
Service
at Home

Practical
Service
Outside
the
Home

Social
Care

Risici ved denne udvikling:

1) De frivillige organisationers særlige værdier underløbes:

- fra relations- til metodedænkning.
- afgørende skred i kvalitetsforståelsen.

2) De frivillige organisationer risikerer at blive til forlegne organisationer:

- De bliver stillet til ansvar for forhold de ikke har nogen indflydelse på.
- De bliver selv en integreret del af det de forsøger at kritisere.

Udviklingen i statens frivillighedspolitik går hen imod:

- Øgede krav til stringente afrapporterings standarder
- Øget vægt på ”objektive” standarder for måling af effekter
- Ekspanderingen af det offentlige tilsyn med de frivillige organisationer

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Frivilligpolitikken mange distinktioner:

Frivillig/offentlig,
frivillig/professionel,
gensidighed/énstrengt,
uformel/formel,
fleksibel/ufleksib,
nærhed/afstand,
personlig/upersonlig,
værdier/programmer,
filantropi/bureaukrati, etc.

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Distinktionerne folder sig imidlertid ind i hinanden:

Formel omsorg dukker op på omsorgsområder der netop er defineret som uformelle.

Ufleksibilitet dukker op der hvor der skulle have været fleksibilitet. Bureaukratisering dukker op der steder som netop er defineret som værende det modsatte af bureaukratisering.

Distinktionerne bryder sammen under en politik der arbejder efter den paradoksale devise: For at frivilligheden kan (for)blive ren må den blive uren.

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

I forsøget på at leve op til frivilligheds-
politikken symbolske distinktion mellem
frivillige/offentlige, taber de frivillige
organisationer sig selv, fordi forskellen i
sig selv er umulig at leve op til. Vi står
derfor i den paradoksale situation at for at
blive en frivillig organisation må de frivil-
lige organisationer opgive med at være
dem selv, som frivillige organisationer!

Den symbolske kastration:

- Skal det sættes yderligere på spidsen, er frivillighedspolitikken lig med en symbolsk kastration af de frivillige organisationer, idet kløften mellem det frivillighedspolitikken definerer det frivillige som og det der skal udfylde dets plads, nemlig de frivillige organisationer selv, er så stor, at de kun kan udfylde deres tilskrevne rolle ved at opgive dem selv som frivillige organisationer!

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Men som den hysteriker staten er, et det heller ikke det staten ønsker:

Staten ønsker ikke at de frivillige organisationer skal reduceres til dens passive objekter, den ønsker frivillige organisationer der siger dette er ikke helt som vi er, vi er noget andet, deri kommer de tættere på at indløse statens begær, samtidig med at politikken krav mislykkes.

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Derfor skriver jeg.

- At frivillighedspolitikkenes fiasko er dens egen succes, fordi den grundlæggende ikke begærer det den kræver, nemlig viljeløse og passive objekter der tilpasser sig dens krav.

- Dette producerer samtidig en politik der ikke er identisk med sig selv, forstået således, at den forsøger at være en politik, ved netop ikke at være en politik. Dette skyldes at den står i et internt modsætnings-forhold til sig selv, den prøver at formulere en politik, for noget der netop står udenfor det politiske, og som jo netop er det som det politiske system begærer ved det frivillige.

Statens frivillighedspolitik er ikke dennes alene, det er blevet til alles frivillighedspolitik

Tidligere gav det mening at sige at frivilligheds-
politikken resultatet af en politisk vision der er
formuleret af en række centrale aktører inde på
Slotsholmen. I dag giver det mere mening at
sige at frivillighedspolitikken er et resultat af
flere aktørers aktive medvirken i at hjælpe med
at finde løsninger på hvorledes de frivillige
organisationer kan indtage den rolle som statens
vision om fremtidens velfærdssamfund tilskriver
dem.

Til opmuntring:

- Der er et objekt i de frivillige organisationer, der modsætter sig frivillighedspolitikken interpellation af dem. Det er de frivillige, der ikke ønsker at være hvad politikken siger de skal være, men som derimod følger deres egen overbevisning. På denne måde bliver de et anarkistisk objekt indenfor de frivillige organisationer. Ironisk nok er det præcist de frivillige politikken er afhængig af, hvis den skal lykkes i praksis!